# מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

## עבודה זרה נז

## עניין: נוצרים ומוסלמים בסתם יינן

### רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פי"א

והקטנים אינן אוסרין: ז ד"גר תושב והוא שקיבל עליו שבע מצות כמו שביארנו יינו אסור בשתייה ומותר בהנייה. ומייחדין אצלו יין ואין מפקידין אצלו יין. וכן כל עכו"ם שאינו עובד עכו"ם כגון אלו הישמעאלים יינן אסור בשתייה ומותר בהנייה וכן הורו כל הגאונים. אבל אותם העובדים עכו"ם סתם יינם אסור בהנייה:

### רמב"ם שם גירסה מקורית

ז ד גר תושב, והוא שקיבל עליו שבע מצוות כמו שביארנו - יינו אסור בשתיה, ומותר בהניה; ומייחדין אצלו יין, ואין מפקידין אצלו יין. וכן כל גוי שאינו עובד עבודה זרה, כגון אלו הישמעאלים - יינן אסור בשתיה, ומותר בהניה; וכן הורו כל הגאונים. אבל הנוצריים, עובדי עבודה זרה הן: סתם יינם, אסור בהניה.

### תשובות הרמב"ם

### מהדורת מקיצי נרדמים סי' שסט

**שאלה** על אלו הישמעאלים שאמרת שאינם עובדי ע"ז ואמ' לך רבך שהם עובדי ע"ז והאבנים שמשליכין בתרפותן הן למרקולים והשיב לך שלא כהונן עד שנתעצבת אל לבך ונכלמת וקרא עליך ענה בסיל באולתו.

**תשובה** אלו הישמעאלים אינם עובדי ע"ז כלל. וכבר נכרתה מפיהם ומלבם והם מיחדים לאל יתע' יחוד כראוי יחוד שאין בו דופי ולא מפני שהם משקרים עלינו ומבובים ואומ' שאנו אומרים שיש לאל יתעלה בן נכזב כך אנחנו עליהם ונאמר שהם עובדי ע"ז. התורה העידה עליהם אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר. והיא העידה עלינו שאריח ישראל לא יעשן עולה ולא ידברו כוב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית. ואם יאמר אדם שהבית שהם מקלסין אותו בית ע"ז הוא וע"ז צפונה בתוכו שהוו עובדין אותה אבותיהם מה בכך. אלו המשתחוים כנגדו היום אין לבם אלא לשטים. וכבר פירשו רז"ל. בסנהדרין שאם השתחוה אדם לבית ע"ז [ו]הוא סבור שהוא בית הבחרת הרי לבו מסור לשטים. וכן אלו הישמעאלים היום כולם טף ונשים נכרתה ע"ז מפיהם וטעותם ושפשותם בדברים אחרים היא שאי אפשר לאומרו בכתב מפני פושעי ורשעי ישראל. אבל ביחוד השם יתעלה אין להם טעות כלל ובאמת שהיה לישמעאלים מקודם באותם המקומות שלשה מיני ע"ז פעור ומרקולים וכמוש. והם עצמם מודים בדברים אלו היום וקוראין להם שמות בלשון ערבי. פעור עבודתו שיפעור עצמו לפניו

### ר"ן סנהדרין סא:

יהרג ואל יעבור. ולמדנו מכאן שהקדשים של כותים וגם המשוגע של הישמעאלים אע"פ שאין טועין אחריהם לעשותן אלהות, הואיל ומשתחוים לפניהם השתחואה של אלהות דין עבודה זרה יש להן לכל דבר (אסור) [ואיסור] של עבודה זרה[336], שלא בהידור לבד הם

### תשב"ץ חי"ב סי' מח

ובמה ששאלת[1] אם יש מוקח במגע ישמעאל ניינו של ישראל להמירו בהנאה, אין נכונה אין שלא נכונה.

בהיתר הנאה אין מוקח לפיקו נגע בו נכונה, שכבר הסכימו הגאונים ז"ל[2] דלאו עובדי עבודה זרה הם, אלרבה היין הוא מקור להם ומאפ, והיאך יפסכוהו ויהיה להם מיבח המיסוך בדבר הנאפח להם, ודיון כגר מוצב לאמרינן בפרק השוכר את הפועל[3] דייוו כשמעו, כלומר שהוא מקור בשתייה ומותר בהנאה כמו שהיה השמן קודש שהומר[4], וכמיוק בן יומו לשוכר בשתייה כדאיתא בפרק ר' ישמעאל[5]. וזהו לפיקו נכונה, אבל אם נגע שלא בכוונת יין, אף על פי שלא נגע בו בכוונת דבר אחר, לפיקו בגוי עובד עבודה זרה מותר בהנאה ואינו מקור שלא בשתייה[6], וכל שכן בישמעאל. וכזה אין מוקח.

ומכל מקום בשתייה מקור הוא, שלא מציגו מגע בגופו מותר בשתייה שלא מגע בני השפחות הקטנים[7]. ואף על פי שר"ת ז"ל[8] סובר דקיימא לן בשמואל דמגע מיוק בן יומו מותר בשתייה, ולדבריו אם נתנו לדמות מגע ישמעאלים למיוק בן יומו היה מגען מותר בשתייה, כבר מזר בו ופסק כרב דבשתייה מיהא מקור. אבל בהנאה לא אמרה מדם.

וזהו במגען, אבל בסתם יינם מקור לפיקו בהנאה משום גזירת נטומיכם, כמו שכתב הרמב"ן ז"ל[9].

### ספר האשכול הלכות יין נסך

**אני[א]) כשהתירו בהנאה התירו, ותן אומדים בשתייה, ועוד אומ' ישמעאלי אין קדשה יין נסך כפני שאין כנסכין יין שלהן ג), כי האי גונא שרי או אסור. כך ראינו ישמעאלי(ם) האידנא עובד ע"ז הוא ואינו מכיר שהוא עובד, דאסור ר ב נ ן ג) חמשה כתי עכודה זרה <קבועים> הם ואחת טהן <נשרא> ו) בערביא. הלכך אע"פ שאינו מנסך עובד ע"ז <הוא> ה), ולית הלכתא כר' יהודה בן כתירא ור' יהודה בן בבא, ורב אשי הוה ליה בתרא והלכתא כותיהו):**

### מאירי דף נז.

**ישמעאלים** הללו יש מי שאומר[א] עליהם שאינם עובדי עבודה זרה ודנים אותם כגר תושב ואין מנסם אוסר בהנאה,[ב] ואע"פ שאמרו[ג] אי זהו גר תושב כל שקבל חתנות כל שאתה אסור בחתנות שלו אע"פ שאינו עובד ע"ז בפשטן, ויש מן הגאונים[ד] שהקלו בהם להורידם מדרגה אחת על שאר עממין מה שבשאר עממין אסור בהנאה באלו מותר בהנאה ואסור בשתיה, ומה[ז] שבשאר עממין מותר בהנאה כגון מגע גוי שלא בכוונה מותר בשתיה, ומכל מקום חכמי ספרד[ח] חולקין בה שהרי מצינו בפרק ראשון[ט] שהוא מונה בכלל עבודות זרות גישרא שבערביא.


SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK

WHATSAPP EMAIL PODCAST TORAHANYTIME ALLDAF DAF YOMI PORTAL KOLHALASHON